

Türkiye’de 2010-2016 Yılları Arasında Yapılan Karşılaştırmalı Eğitim Lisansüstü Tezlerinin Değerlendirilmesi

DOI: 10.21666/muefd.304009

Elif İLİMAN PÜSKÜLLÜOĞLU

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, elif.iliman@gmail.com

Vural HOŞGÖRÜR

Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi, yuralhosgorur@mu.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı 2010-2016 yılları arasında yapılan karşılaştırmalı eğitim lisansüstü tezlerini incelemektir. Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde 08.02.2017 tarihinde “karşılaştırmalı eğitim” sözcükleri kullanılarak yapılan tarama sonucu, çalışmaya 79 adet tez dahil edilmiştir. Tatlı ve Adıgüzel’in (2012) çalışması ve Gay, Mills ve Airasian’ın (2012) Araştırma Raporlarını Değerlendirme Soruları dikkate alınarak inceleme ölçütleri oluşturulmuştur. Araştırma sonunda şu bulgulara ulaşılmıştır: İncelenen çalışmalarının yaklaşık üçte ikisi yüksek lisans, üçte biri doktora ve biri de sanatta yeterlik düzeyindedir. En çok karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışması gerçekleştirilen bilim dalları Eğitim Programları ve Eğitim Yönetimi’dir. Lisansüstü çalışmalarda; İngiltere, Amerika, Almanya ve Finlandiya’nın en çok karşılaştırma yapılan ülkelerdir. Karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışmalarının çoğu tarama modelinde ve nitel olarak desenlenmiştir. Çalışmaların yarısından fazlasında karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının ne olduğu belirtilmezken; karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı belirtilen tezlerde en çok yatay yaklaşım kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak en çok dokümanlardan yararlanılmıştır. Veri analiz yöntemi olarak en çok betimsel analiz kullanılmıştır. Son yıllarda yaşamın her alanında yaşanan değişim karşılaştırmalı eğitim çalışmalarında da yansımaları bulmuş ve çalışmaların sayısında artış olmuştur. Karşılaştırma konuları ve karşılaştırma yapılan ülkeler göz önüne alındığında değişen ihtiyaçların karşılaştırmalı eğitim çalışmalarını şekillendirdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Karşılaştırmalı Eğitim, Tez İnceleme, Lisansüstü Tezleri

The Evaluation of Comparative Education Graduate Theses Carried out between 2010 and 2016 in Turkey

Abstract

The purpose of this study is to analyze comparative education graduate thesis carried out between 2010 and 2016. The study designed in document analysis among qualitative research methods. In this context, the search is done using “comparative education” term, on 08.02.2017, on the website of the Higher Education Institution (YOK) National Thesis Center, and 79 theses are included to the study. The analysis criteria are defined taking into consideration the studies by Tatlı and Adıgüzel (2012) and Evaluation Questions for Research Reports by Gay, Mills and Airasian (2012). At the end of the study the findings reached are: Two third of the studies analyzed are on master level, one third is on doctorate level and just one of them is on proficiency in art level. Comparative education graduate theses are mostly held on Educational Programs and Educational Administration fields. In comparative studies, England, America, Germany and Finland are the countries mostly compared. Most of the comparative studies analyzed are in survey model and qualitative. In more than half of the studies, comparative education method is not specified. In the studies comparative education method specified, mostly horizontal approached is used. Most often in the studies, documents are utilized as data collection tools. In the studies, generally descriptive analysis is used. In recent years the change in most of the fields of the life reflects to the comparative education studies and the numbers of studies are increased. When comparison subjects and countries are taken into consideration, it can be stated that changing necessities shape comparative education studies.

Key Words: Comparative Education, Thesis Analysis, Graduate Thesis.

Karşılaştırmalı eğitim, çok eski zamanlardan beri insanların ilgisini çekmiş bir konudur. İnsanlar ziyaret ettikleri yerlerde, eğitim yapılarının ve uygulamalarının nasıl olduğunu merak etmişler ve bunların kendi ülkelerine uygulanmasının ne gibi sonuçlar ortaya koyacağını kaleme almışlardır (Wilson, 2003). Karşılaştırmalı eğitimin gelişim seyrinde önce, ülkelerin iyi uygulamalarının diğer ülkelere uyarlanması şeklinde başlayan çalışmalar; zaman içerisinde, eğitim olgularının ardındaki sosyal nedenlerin araştırıldığı ve sistematik olarak incelendiği çalışmalara dönüşmüştür (Bray, Adamson ve Mason, 2014). Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarını bilimsel bir çerçeveye oturtabilmek için ciddi araştırmalar ve yöntem arayışları ise 1960'lı yıllardan sonra başlamıştır.

Karşılaştırmalı eğitim; temel amacı eğitim sorunlarının çözülmesi olan; eğitimi kültürel, ekonomik, politik ve toplumsal bağlamda ele alan; ülkeler arası benzerlikleri farklılıkları ortaya koymayı amaçlayan, eğitim bilimlerinin tüm alanlarından yararlanan bir bilim dalıdır. Karşılaştırmaya konu olan olguların farklı bakış açılarından ele alınması ve değerlendirilmesi, böylelikle eğitim sorunlarının çözümüne katkı sağlanması önemlidir. Sonucu ne olursa olsun iki eğitim olgusunun karşılaştırılması mevcut durumdan daha çok bilgiye ulaşılmasını sağlamaktadır. Olgulardan biri, kültürel bağlam göz önünde bulundurularak, ölçüt alındığında diğeri için neyin yapılması ya da neyin yapılamaması gerektiği konusunda ipuçları sağlamaktadır (Demirel, 2000; Türkoğlu, 1998; Ültanır, 2000).

Karşılaştırmalı eğitim sayesinde eğitim ile ilgili olgular, eğilimler ve sorunlar analiz edilebilmekte ve daha geniş bir bakış açısıyla çözümlenebilmektedir. Eğitimin evrensel özelliklerine odaklanılarak bütüncül bir bakış açısıyla eğitim olguları analiz edilebilmektedir. Eğitim uygulamalarının kökenleri ortaya konulabilmekte, bir konuda bir ülkede yapılan çalışmaların diğer ülkelerde ne şekilde ortaya çıktığı görülerek kuram oluşumuna katkı sağlanmaktadır. Ülkelerin eğitim sistemleri siyasal ve yönetsel sistemleriyle benzerlik gösterdiğinden, karşılaştırmalı eğitim sayesinde ülkelere ilişkin çıkarımlar yapmak mümkün hale gelmekte, eğitim siyasal ve yönetsel sistemler de göz önünde bulundurularak değerlendirilebilmektedir. Karşılaştırmalı eğitim sayesinde gelişmiş ülkelerin mevcut konumlarına gelmelerinde eğitimin rolü incelenemediğinden, eğitim ile ulusal kalkınma arasında bağlantılar kurulabilmekte, eğitim ve kalkınma arasındaki ilişkinin daha kolay anlaşılmasına katkı sağlanmaktadır (Erdoğan, 1998; Erdoğan, 2003; Türkoğlu, 1998).

Eğitimsel olguların girift yapısından ve karşılaştırmalı eğitimin disiplinler arası bir çalışma alanı olmasından dolayı karşılaştırmalı eğitim çok farklı bağlamlarda ele alınabilmektedir. Ülkeler, eğitim sistemleri, zamanlar, sosyal sınıflar, kültür, değerler, politikalar, müfredatlar, pedagojik yenilikler, öğrenme yöntemleri ve eğitimsel başarılar karşılaştırma eğitim kapsamında incelenebilmektedir (Bray, Adamson ve Mason, 2014). Bu konu çeşitliliği gibi karşılaştırmalı eğitim yöntemleri de çeşitlilik göstermektedir. Karşılaştırmalı eğitim yöntemleri uluslararası alanyazında Kandel'in tarihsel analiz yöntemi, Bereday'in disiplinlerarası yaklaşımı, Hans'ın ulusal karakter yaklaşımı, Noah ve Eckstein'in sosyal bilimler yaklaşımı ve Holmes'un problem çözme yöntemi olarak ya da başka bir sınıflandırmaya göre ise analitik, tanımlayıcı, değerlendirici ve açıklayıcı olarak ele alınmaktadır (Noah ve Jennifer, 2013; Philips, 2006; Trethewey, 2011). Ulusal alanyazında karşılaştırmalı eğitim yöntemlerinin yatay, dikey, örnek olay, problem çözme, tanımlayıcı ve açıklayıcı (Demirel, 2000; Erdoğan, 1998; Ültanır, 2000) olarak sınıflandırıldığı görülmektedir. Eğitim sistemlerinin öğelerinin birbirine paralel olarak incelenmesi *yatay yaklaşım*; eğitim sistemlerinin kuruluşlarından itibaren mercek altına alınması *dikey yaklaşım* ya da *tarihsel analiz yöntemi*; eğitim sistemi içerisinde yer alan özel bir eğitim olgusunun ele alınması *örnek olay*; eğitim sisteminde yer alan herhangi bir soruna çözüm bulunması, neden ve sonuçlarının ortaya konulması *problem çözme* ya da *analitik yaklaşım*; doküman ve gözlem gibi öğelerden yararlanılarak benzerlik ve farklılıkların tanımlanması, gerçeklerin ortaya konulması *tanımlayıcı yaklaşım*; karşılaştırılan olayların nedenlerinin araştırılması *açıklayıcı yaklaşım* olarak isimlendirilmektedir (Demirel, 2000; Erdoğan, 1998; Philips, 2006; Ültanır, 2000). Görüldüğü gibi farklı isimlendirmeler mevcut olsa da, temel olarak karşılaştırmalı eğitim yöntemleri birbiriyle benzerlik göstermekte ve eğitim olgularının çok boyutlu ele alınmasını mümkün kılmaktadır.

Karşılaştırmalı eğitimin sağladığı olanaklar, eğitim çalışmalarında her zaman ayrı bir yerinin olmasına zemin hazırlamıştır. Dünyada olduğu gibi Türkiye'de de karşılaştırmalı eğitim her zaman önemli

kabul edilmiştir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında eğitimde yenileşme çabalarının bir gereği olarak karşılaştırmalı eğitime önem verilmiştir. Günümüzde ise küreselleşmenin bir sonucu olarak karşılaştırmalı eğitim önemini korumaktadır. Bir yandan neo-liberal politikalar, eğitim sistemini şekillendirirken; neo-klasik işgücü piyasalarında eğitim “insan sermayesi” olarak ele alınmaya başlanmış ve eğitim bireyin topluma uyumunu sağlayan bir süreç olarak görülmekten uzaklaşarak ekonomik bir yatırım aracı olarak görülmeye başlanmıştır. Böylelikle eğitim toplumsal alandan, ekonomik alana doğru kaymaya başlamıştır. Diğer yandan, ülkelerin ekonomi ve teknoloji alanlarındaki birlikleri, aralarındaki işbirliğini güçlendirmiş ve ortak hareket etme zorunluluğunu gündeme getirmiştir. Bu nedenlerden dolayı, eğitimdeki gelişmelerin takip edilebilmesi, ülkelerin bilgi ve deneyimlerini paylaşabilmeleri ve birlikte hareket etmeyi sürdürebilmeleri için karşılaştırmalı eğitime daha çok ihtiyaç duyulur hale gelmiştir.

Küreselleşme, karşılaştırmalı eğitimin ele alınışına yeni bir boyut kazandırmakla beraber karşılaştırmalı eğitimin gelişmesinde de etkin bir rol oynamaktadır (Marginson ve Mollis, 1999). Diğer bir ifade ile hem küreselleşme karşılaştırmalı eğitimin gelişmesine zemin hazırlamakta hem de karşılaştırmalı eğitim küreselleşme sayesinde yeni bir bağlamda ele alınabilmektedir. Bilimsel, kültürel ve siyasi nedenler karşılaştırmalı eğitimin öneminin artmasına neden olmuş, karşılaştırmalı eğitimin gelişmesinde etkin rol almıştır. Diğer yandan UNESCO, OECD, Dünya Bankası gibi örgütler uluslararası eğitim ağının kurulmasına katkı sağlamıştır. Böylelikle dünyadaki birçok ülke aynı değerlendirme ölçütleri göz önünde bulundurularak sıralanmakta ve sınıflandırılmaktadır. Tüm bu çabaların asıl amacı ise dünyadaki tüm eğitim kurumlarının neredeyse ortak sorunlarına çözümler bulmak ya da alternatifler üretmektir. Bu bağlamda finansal konular, seçme ve yerleştirmeler, merkezileşme ya da yerelleşme, özel sektör ya da kamu eğitimi, niteliğin iyileştirilmesi gibi konulara çözüm aranmaktadır (Shalimov, 1997). İyi uygulamalar örnek alınarak diğer ülkeler için alternatifler oluşturulmaktadır.

Görüldüğü gibi değişen koşullar karşılaştırmalı eğitime duyulan gereksinimi artırmıştır. Bu bağlamda karşılaştırmalı eğitim alanında yapılan çalışmaların son dönemde nasıl gelişme gösterdiği de önem kazanmıştır. Bu bağlamda eğitim programları, eğitim yönetimi, öğretmen yetiştirme gibi eğitim bilimlerinin farklı alanlarında birçok karşılaştırmalı eğitim çalışmasının olduğu görülmektedir (Akın, 2012; Altıntaş ve Görgeç, 2014; Ayrangöl ve Tekdere, 2014; Balodimas-Bartolomei, 2016; Bernasconi ve Celis, 2017; Boztaş ve Er, 2012; Delibaş ve Babadoğan, 2009; Georgakis ve Graham, 2016; Maadad ve Rodwell, 2016). Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının sayılarının artmasına paralel olarak, bu çalışmaların derlenip incelenmesini mümkün kılan ve alanın yönünü belirlemeye çalışan araştırmalar da ortaya çıkmıştır (Çubukçu, Yılmaz ve İnci, 2016; Tatlı ve Adıgüzel, 2012). Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasında 2000-2010 yılları arasında gerçekleşen lisansüstü çalışmalar ele alınmaktadır. Çubukçu ve diğerlerinin (2016) çalışmasında eğitim programları alanında 2010-2014 yıllarında gerçekleşen karşılaştırmalı eğitim makaleleri ve tezleri incelenmektedir. 2010 yılından sonra bütüncül bir biçimde karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışmalarının incelendiği bir çalışma bulunmamaktadır. Alandaki birikim göz önünde bulundurularak bu konunun bir eksiklik olduğu saptanmıştır. Bu nedenle, bu çalışmanın amacı 2010-2016 yılları arasında Türkiye de karşılaştırmalı eğitim lisansüstü araştırmalarının çok boyutlu bir incelemesini gerçekleştirmektir. Bu genel amaç doğrultusunda araştırmanın alt amaçları;

1. Tezlerin gerçekleştirildikleri üniversitelere, düzeylere, bilim dallarına, yıllara, tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerine, karşılaştırma yapılan konulara ve ülkelere, başlıklarına göre dağılımı nasıldır?
2. Tezlerin kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımına göre dağılımı nasıldır?
3. Tezlerin amaca, alt amaçlara ve aralarındaki ilişkiye göre dağılımı nasıldır?
4. Tezler yöntem bölümünün özelliklerine göre nasıl dağılım göstermektedir?
5. Tezler bulgular bölümüne göre nasıl dağılım göstermektedir?
6. Tezlerin sonuç ve öneriler bölümlerine göre dağılımı nasıldır?
7. Dünya'da yaşanan değişimin karşılaştırmalı eğitim çalışmalarına yansımaları nasıl olmuş ve değişen ihtiyaçlar karşılaştırmalı eğitim çalışmalarını nasıl şekillendirmiştir?

Yöntem

Bu araştırma betimsel tarama modelinde desenlenmiştir. Betimsel çalışmalar var olan durumu olduğu haliyle resmetmeye yarayan çalışmalardır (Cohen, Manion ve Morrison, 2005; Karasar, 2012). Bu bağlamda çalışma, nitel veri toplama yöntemlerinden doküman analizine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma, 2010-2016 yılları arasında Türkiye’deki üniversitelerde tamamlanan karşılaştırmalı eğitimle ilgili tezlerle sınırlı tutulmuştur. YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde “karşılaştırmalı eğitim” sözcükleri kullanılarak; başlık, konu, dizin vb. sekmesinde “tümü”; grup sekmesinde “sosyal”; yıl aralığı 2010-2016 seçilerek; 08.02.2017 tarihinde yapılan tarama sonucu 107 adet tez çalışmasına ulaşılmıştır. Tezlerin 14 tanesi erişime açık olmadığından araştırmaya dahil edilmemiştir. Ulaşılan 93 tez, genel olarak incelendiğinde bu tezlerden 14 tanesinin içinde “karşılaştırmalı eğitim” kavramı geçmesine rağmen, yapılan karşılaştırmalar ulusal ders programları ya da ulusal öğretim programları düzeyinde olduğundan araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Sonuç olarak 79 adet tez kullanılarak çalışma gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada Tatlı ve Adıgüzel’in (2012) çalışması ve Gay, Mills ve Airasian’ın (2012) Araştırma Raporlarını Değerlendirme Soruları dikkate alınarak inceleme ölçütleri oluşturulmuştur. Bu bağlamda tezler hem tezlerin genel özellikleri hem de tezlere ilişkin detaylı bilgiler göz önünde bulundurularak incelenmiştir. Tezlerin genel özellikleri bağlamında *tezin yürütüldüğü üniversite, bilim dalı, yıl, düzey (yüksek lisans ya da doktora), danışman unvanı, karşılaştırma konusu, karşılaştırma yapılan ülke* incelemeye dahil edilmiştir. Tezlere ilişkin detaylı bilgiler bağlamında ise *araştırma başlığı, amaç/alt amaç, yöntem, tür (nicel, nitel ya da karma), karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı, örneklem-çalışma grubu, geçerlik-güvenirlilik, veri toplama aracı, veri analiz yöntemi, bulgular, sonuç ve öneriler* incelemeye dahil edilmiştir. Karşılaştırmalı eğitim tezleri incelenirken yukarıda belirtilen ölçütler göz önünde bulundurularak her bir çalışmanın ilgili ölçütü bulundurup bulundurmadığına ilişkin önce tablolar oluşturulmuştur. Ardından ölçütlerde ortaya çıkan ilgili temalar bir araya getirilerek frekans tabloları elde edilmiştir. Daha sonra ölçütün kapsamı ve araştırma amaçları göz önünde bulundurularak frekans ve yüzdeleri içeren tablolar oluşturulmuş ve açıklanmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırma bulguları araştırmanın alt amaçları bağlamında sırasıyla incelenmektedir. Araştırmanın birinci alt amacı karşılaştırmalı eğitim kapsamında tamamlanan tezlerin gerçekleştirildikleri üniversitelere, düzeylere, bilim dallarına, tarihlerine, tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerine, karşılaştırma yapılan konulara ve ülkelere, başlıklarına göre dağılımının nasıl olduğunu ortaya koymaktır.

Tablo 1’de görüleceği gibi incelenen karşılaştırmalı eğitim tezleri en çok yüksek lisans (n=49, %62.02), ardından doktora (n=29, %36.70) ve en son (n=1, %1.26) sanatta yeterlik düzeylerinde gerçekleştirilmiştir. Bu tezlerin nicelik bakımından üniversitelere göre dağılımı incelendiğinde sırasıyla Gazi Üniversitesi’nin (n=11, %13.92), Ankara Üniversitesi’nin (n=10, %12.65), Marmara Üniversitesi’nin (n=9, %11.39), Atatürk Üniversitesi’nin (n=5, %6.32) ve İstanbul Üniversitesi’nin (n=4, %5.06) en çok karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen yerler olduğu görülmektedir. Toplam 33 üniversitede gerçekleşen tez çalışmalarının diğer üniversitelere dağılımı ise şöyledir; 3 karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışması gerçekleştirilen yerler Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi ve Sakarya Üniversitesi’dir. Bilkent Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve İnönü Üniversitesi 2 karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışması gerçekleştirilen yerlerdir. Tek karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışması gerçekleştirilen üniversiteler Anadolu Üniversitesi, Cumhuriyet Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi, Ege Üniversitesi, Erzincan Üniversitesi, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Fatih Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Kara Harp Okulu, Kocaeli Üniversitesi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, ODTÜ Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Trakya Üniversitesi, Uludağ Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi ve Zonguldak Karaelmas Üniversitesi’dir.

Tablo 1- Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Üniversitelere ve Düzeylerine Göre Dağılımları

Üniversite Adı	Yüksek Lisans		Doktora		Sanatta Yeterlik		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Abant İzzet Baysal	1	2.04	2	6.89			3	3.79
Ankara	6	12.24	4	13.79			10	12.65
Anadolu	1	2.04					1	1.26
Atatürk			5	17.24			5	6.32
Balıkesir	3	6.12					3	3.79
Bilkent	2	4.08					2	2.53
Celal Bayar	2	4.08					2	2.53
Cumhuriyet	1	2.04					1	1.26
Çanakkale Onsekiz Mart	1	2.04					1	1.26
Çukurova			1	3.44			1	1.26
Dokuz Eylül	2	4.08					2	2.53
Ege	1	2.04					1	1.26
Erzincan	1	2.04					1	1.26
Eskişehir Osmangazi	1	2.04					1	1.26
Fatih	1	2.04					1	1.26
Gazi	7	14.28	4	13.79			11	13.92
Gaziosmanpaşa			2	6.89			2	2.53
Hacettepe			2	6.89			2	2.53
İnönü	2	4.08					2	2.53
İstanbul	3	6.12	1	3.44			4	5.06
İstanbul Teknik	1	2.04					1	1.26
Kara Harp Okulu	1	2.04					1	1.26
Kocaeli	1	2.04					1	1.26
Marmara	3	6.12	5	17.24	1	100	9	11.39
Mehmet Akif Ersoy	1	2.04					1	1.26
Necmettin Erbakan			1	3.44			1	1.26
ODTÜ			1	3.44			1	1.26
Ondokuz Mayıs	1	2.04					1	1.26
Sakarya	2	4.08	1	3.44			3	3.79
Trakya	1	2.04					1	1.26
Uludağ	1	2.04					1	1.26
Yeditepe	1	2.04					1	1.26
Zonguldak Karaelmas	1	2.04					1	1.26
Toplam	49	100	29	100	1	100	79	100
%	62.02	-	36.70	-	1.26	-	100	-

Tablo 2’de görüldüğü gibi incelenen tezlerde en çok çalışmanın gerçekleştiği yıl 2010 (n=20, %25.31) olmuştur. Arından sırasıyla 2012 (n=15, %18.98), 2015 (n=13, %16.45), 2014 (n=11, %13.92), 2011 (n=9, %11.39), 2013 (n=9, %11.39) ve 2016 (n=2, %2.53) gelmektedir. Eğitim Programları ve Eğitim Yönetimi Bilim Dallarında dokuz karşılaştırmalı eğitim çalışması gerçekleşirken, Coğrafya Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dallarında sekiz karşılaştırmalı eğitim çalışması gerçekleşmiştir. Türkçe ve Program Geliştirme Bilim Dallarında ise beşer karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleşmiştir. Dörder karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen bilim dalları Din Eğitimi, Güzel Sanatlar Eğitimi ve Fen Bilgisi Eğitimi’dir. Üçer karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen Bilim dalları Matematik Öğretmenliği ve Sınıf Öğretmenliği’dir. İkişer karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen bilim dalları İBF, Ölçme Değerlendirme ve Yabancı Diller

Eğitimi'dir. Tek karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen bilim dalları ise Radyo, Televizyon ve Sinema ve de Savunma Yönetimi'dir.

Tablo 2 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Bilim Dallarına ve Yıllarına Göre Dağılımları

Yıllar	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Toplam
	n	n	n	n	n	n	n	n
Beden Eğitimi Öğrt.	2	1	1			1		5
Coğrafya Eğitimi	3	2		1	1	1		8
Din Eğitimi				2	1		1	4
G.Sanatlar Eğt.	2					2		4
Eğitim Bilimleri	2		1		1			4
Eğitim Programları	4	1	3		1			9
Eğitim Yönetimi	1	2	3	1		1	1	9
Fen Bilgisi Eğt.			1	1	1	1		4
İBF				1		1		2
Matematik Öğrt.						3		3
Ölçme Değer.			1		1			2
Program Geliştirme	2	1		2				5
Radyo,Televizyon, Sinema			1					1
Savunma Yönetimi					1			1
Sınıf Öğretmenliği		1	1		1			3
Sosyal Bilgiler Öğrt.	1	1	3	1	1	1		8
Türkçe Öğrt.	2				1	2		5
Y. Diller Eğitimi	1				1			2
Toplam	20	9	15	9	11	13	2*	79
%	25.31	11.39	18.98	11.39	13.92	16.45	2.53	100

*Araştırma 2010-2016 yılları aralığını kapsamaktadır. 2016 yılında gerçekleştirilen karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının henüz erişime açılmamasından dolayı bu yılda gerçekleşen çalışma sayısının az olduğu düşünülmektedir. Ancak bundan sonra yapılacak çalışmalara da kaynak oluşturması ve bilimin birikerek ilerlemesine olanak sağlaması açısından 2016 yılı verileri de araştırmaya dahil edilmiştir.

Tablo 3'te görülebileceği gibi karşılaştırmalı eğitim tezlerinin yaklaşık yarısından fazlasına (n=43,%54.43) unvanı profesör doktor olan öğretim üyesi danışmanlık yapmıştır. Karşılaştırmalı eğitim tezlerine danışmanlık yapan diğer öğretim elemanlarının unvanlarına göre dağılımı sırasıyla doçent doktor (n=8, %10.12), yardımcı doçent doktor (n=26, %32.91) ve öğretim görevlisi doktor (n=2, %2.53)'dur.

Tablo 3 – Karşılaştırmalı Eğitim Tez Çalışmalarına Danışmanlık Yapan Öğretim Elemanlarının Unvanlarına Göre Dağılımı

	Öğretim Görevlisi Doktor	Yardımcı Doçent Doktor	Doçent Doktor	Profesör Doktor	Toplam
n	2	26	8	43	79
%	2.53	32.91	10.12	54.43	100

Tablo 4'te görülebileceği gibi karşılaştırmalı eğitim tezleri konularına göre gruplandırıldıklarında temel olarak öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi, eğitim programı ve diğer başlıkları altında toplanmıştır. Bu bağlamda en çok karşılaştırma yapılan konular sırasıyla eğitim programları (n=50, %63.29), eğitim yönetimi (n=12, %15.18), öğretmen yetiştirme (n=9, %11.39) ve diğer konular (n=8, %27.58)'dir. Öğretmen yetiştirme konusu kendi başına bir başlık oluşturmuştur. Diğer başlıklar ise altında yer alan konuların hepsini kapsayacak şekilde isimlendirilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda

eğitim yönetimi başlığı altında yer alan konular denetim, eğitim politikası, eğitim finansmanı, eğitim yönetimi, eğitim sistemi, eğitim kurumu, okul yönetimi, stratejik planlama ve yönetici yetiştirme. Eğitim programı başlığı altında bulunan konular öğretim programı, müfredat, ders kitabı, eğitim programı, medya okuryazarlığı, dil öğretimi ve mesleki gelişimdir. Diğer konular başlığı altında bulunan konular çocuk kitabı, coğrafya kavramı, fen bilimleri tutumu, okuduğunu anlama başarısı, demokrasi eğitimi, matematik okuryazarlığı, fırsat eşitliği, toplumsal genel başarı ve adalettir.

Tablo 4 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Konularına Göre Dağılımı

Karşılaştırmalı Eğitim Konusu		Tez Sayısı		Toplam	
		n	%	n	%
Öğretmen Yetiştirme	Öğretmen Yetiştirme	9	100	9	11.39
	Denetim	3	25		
Eğitim Yönetimi	Eğitim Politikası	1	8.33		
	Eğitim Finansmanı	2	16.66		
	Eğitim Yönetimi	1	8.33		
	Eğitim Sistemi	1	8.33	12	15.18
	Eğitim Kurumu	1	8.33		
	Okul Yönetimi	1	8.33		
	Stratejik Plan	1	8.33		
	Yönetici Yetiştirme	1	8.33		
Eğitim Programları	Öğretim Programı	29	58.00		
	Müfredat	3	6.00		
	Ders Kitabı	11	22.00		
	Eğitim Programı	2	4.00	50	63.29
	Medya Okuryazarlığı	2	4.00		
	Dil Öğretimi	1	2.00		
	Mesleki Gelişim	2	4.00		
Diğer Konular	Çocuk Kitabı	1	12.50		
	Coğrafya Kavramı	1	12.50		
	Fen Bilimleri Tutumu	1	12.50		
	Okuduğunu Anlama Başarısı	1	12.50	8	27.58
	Demokrasi Eğitimi	2	25.00		
	Matematik Okuryazarlığı	1	12.50		
	F.E., T. G. Başarı ve Adalet	1	12.50		
Toplam		79	100	79	100

Tablo 5'te görüleceği gibi karşılaştırma yapılan 40 ülke bulunmaktadır. Kimi tez çalışmasında tek bir ülke karşılaştırma için ölçüt alınırken; kimi çalışmaya birden çok ülke dahil edilerek karşılaştırma yapılmıştır. En çok karşılaştırma yapılan ülkeler sırasıyla İngiltere (n=18, %22.78), Amerika (n=17,%21.51), Almanya (n=12, %15.18), Finlandiya (n=11, %13.92), Hollanda (n=6, %7.59), Kanada (n=6, %7.59), Singapur (n=6, %7.59), Avustralya (n=5, %2.53) ve Kore (n=5, %2.53)'dir. Diğer ülkelerin karşılaştırma konusu olarak seçildiği çalışma sayıları ise daha azdır. Bu bağlamda 3 tez çalışmasında Çin, İrlanda, İspanya, Japonya ayrı ayrı karşılaştırma ülkesi olarak seçilmiştir. Diğer bir ifade ile 3 çalışmada Çin, 3 çalışmada İrlanda, 3 çalışmada İspanya, 3 çalışmada ise Japonya karşılaştırma ülkesi olarak seçilmiştir. Benzer şekilde 2 tez çalışmasına konu olan ülkeler Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Danimarka, Fransa, Hong-Kong, İsviçre, İtalya, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya'dır. Bu ülkelerin her biri de ikişer tez çalışmasına konu olmuştur. Son olarak tek tez çalışmasına konu olan ülkeler Arjantin, Endonezya, Estonya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Irak, İran, İsveç, Kazakistan, Kosova, Mısır, Nijerya, Pakistan, Şili, Yeni Zelanda ve Yunanistan'dır.

Tablo 5 – Karşılaştırma Yapılan Ülkeye Göre Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Dağılımı

Karşılaştırma Yapılan Ülke	n	%	Karşılaştırma Yapılan Ülke	n	%
Almanya	12	15.18	İspanya	3	3.79
Amerika	17	21.51	İsveç	1	1.26
Arjantin	1	1.26	İsviçre	2	2.53
Avusturya	2	2.53	İtalya	2	2.53
Avustralya	5	6.32	Japonya	3	3.79
Belçika	2	2.53	Kanada	6	7.59
Bulgaristan	2	2.53	Kazakistan	1	1.26
Çin	3	3.79	Kore	5	6.32
Danimarka	2	2.53	Kosova	1	1.26
Endonezya	1	1.26	Mısır	1	1.26
Estonya	1	1.26	Nijerya	1	1.26
Finlandiya	11	13.92	Norveç	2	2.53
Fransa	2	2.53	Pakistan	1	1.26
G. Afrika Cumhuriyeti	1	1.26	Polonya	2	2.53
Hollanda	6	7.59	Portekiz	2	2.53
Hong-Kong	2	2.53	Romanya	2	2.53
Irak	1	1.26	Singapur	6	7.59
İngiltere	18	22.78	Şili	1	1.26
İran	1	1.26	Yeni Zelanda	1	1.26
İrlanda	3	3.79	Yunanistan	1	1.26

Tablo 6’da görülebileceği gibi tezlerin tamamına yakınının (n=78, %98.73) başlığından karşılaştırmalı eğitim çalışması olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmaların çoğunluğunda (n=70, %88.60) karşılaştırma yapılan ülke başlıkta verilirken; bir kısmında (n=9, %11.39) karşılaştırma yapılan ülke başlıkta verilmemiştir. Tez çalışmalarının büyük çoğunluğunda (n=77, %97.46) karşılaştırma yapılan konu başlıkta ifade edilmiştir; küçük bir kısmında (n=2, %2.53) ise karşılaştırma yapılan konu başlıkta ifade edilmemiştir.

Tablo 6 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Başlıkları Bakımından İncelenmesi

Konu	n	%
Başlığından Karşılaştırmalı Eğitim Çalışması Olduğu	78	98.73
Karşılaştırma Yapılan Ülke Başlıkta	1	1.26
Karşılaştırma Yapılan Konu Başlıkta	70	88.60
Karşılaştırma Yapılan Ülke Başlıkta	9	11.39
Karşılaştırma Yapılan Konu Başlıkta	77	97.46
Karşılaştırma Yapılan Ülke Başlıkta	2	2.53

Araştırmanın ikinci alt amacı karşılaştırmalı eğitim tezlerinin karşılaştırmalı eğitim yaklaşımına göre nasıl dağılım gösterdiğini ortaya koymaktır. Tablo 7’de görülebileceği gibi en çok yatay (n=9, %11.39), ardından sırasıyla yatay ve dikey (n=5, %6.32), yatay ve tanımlayıcı (n=4, %5.06) yatay, tanımlayıcı ve değerlendirici (n=2, %2.53) yaklaşımlar kullanılmıştır. Bir tez çalışmasında dikey yaklaşım, bir tez çalışmasında tanımlayıcı yaklaşım kullanılırken, 1 tez çalışmasında ise “karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı” kullanıldığı belirtilmiştir. Tez çalışmalarının büyük çoğunluğunda (n=56, %70.88) karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının ne olduğu belirtilmemiştir.

Tablo 7 – Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımlarına Göre Tezlerin Dağılımı

Karşılaştırmalı Eğitim Yaklaşımı	n	%
Yatay	9	11.39
Dikey	1	1.26
Yatay ve Dikey	5	6.32
Yatay ve Tanımlayıcı	4	5.06
Yatay, Tanımlayıcı, Değerlendirici	2	2.53
Tanımlayıcı	1	1.26
Karşılaştırmalı Eğitim	1	1.26
Belirtilmemiş	56	70.88
Toplam	79	100

Araştırmanın üçüncü alt amacı incelenen tezlerin amaca, alt amaçlara ve bunlar arasındaki ilişkiye göre dağılımın nasıl olduğunu belirlemektir. Tablo 8’de görülebileceği gibi tez çalışmalarının çoğunda (n=72, %91.13) tezin amacı belirtilirken, bir kısmında (n=7, %8.86) tezin amacı belirtilmemiştir. Tez çalışmaları incelendiğinde çalışmaların dörtte üçünde (n=60, %75.94) alt amaçların olduğu ve dörtte birinde (n=19, %24.05) alt amaçların yer almadığı görülmüştür. Alt amaçların yer aldığı çalışmaların tamamına yakınında (n=58, %96.66) amaçların alt amaçlarla ilgili olduğu görülürken, küçük bir kısmında (n=2, %3.33) alt amaçların amaçlarla ilişkili olmadığı saptanmıştır.

Tablo 8 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Amaçları Bakımından İncelenmesi

Konu		n	%
Amaç	Belirtilmiş	72	91.13
	Belirtilmemiş	7	8.86
Alt Amaçlar	Var	60	75.94
	Yok	19	24.05
Amaç – Alt Amaçlar	İlişkili	58	96.66
	İlişkili Değil	2	3.33

Araştırmanın dördüncü alt amacı, tezlerin yöntem bölümünün özelliklerine göre dağılımının nasıl olduğunu belirlemektir. Bu bağlamda incelenen tezlerin yöntem kısmında tezin türünün ve modelinin belirtilip belirtilmediği, örneklem ya da çalışma grubunun olup olmadığı, geçerlik ve güvenilirlikle ilgili bilgi olup olmadığı; veri toplama aracı olarak ne kullanıldığı; veri analiz yöntemi olarak ne kullanıldığı ve tüm bunların dağılımının nasıl olduğu ele alınmaktadır. Tablo 9’da görüleceği gibi tezlerin yaklaşık beşte dördünde (n=62, %78.48) türün ne olduğu (nicel, nitel ya da karma olduğu) belirtilirken; yaklaşık beşte birinde (n=17, %21.51) belirtilmemiştir. Türü belirtilen tezlerin dağılımına bakıldığında büyük çoğunluğunun (n=50, %80.64) nitel, bir kısmının (n=10, %16.12) nicel ve küçük bir kısmının (n=2, %3.22) karma olduğu görülmektedir. Karşılaştırmalı eğitim tezlerinin yarısından fazlasında (n= 45, %56.96) model belirtilmezken, geri kalan kısmında (n=34, %43.03) model belirtilmiştir. Modeli belli olan tezler incelendiğinde tezlerin en çok (n=18, %52.94) “tarama” modelinde, ardından sırasıyla “betimsel tarama” (n=8, %23.52), “ilişkisel tarama” (n=4, %11.76), “genel tarama” (n=2, %5.88) ve “kaynak tarama” (n=2, %5.88) modelinde olduğu görülmektedir. Alanyazında araştırma modellerine ilişkin farklı sınıflandırmaların olduğu görülmektedir. Bununla birlikte incelenen karşılaştırmalı eğitim tezlerinde adı geçen, “genel tarama” ve “kaynak tarama” modellerine alanyazında rastlanamamıştır. Ancak söz konusu çalışmalarda bu şekilde ifade edildiğinden bunlara da yer verilmiştir. Örneklem-çalışma grubu, karşılaştırmalı eğitim tezlerinin yaklaşık yarısından fazlasında (n=46, %58.22) belirtilmezken, bir kısmında (n=33, %41.77) belirtilmiştir. Örneklem-çalışma grubu belirtilen tezlerin yaklaşık yarısından fazlasında (n=19, %57.57) bu başlık altında dokümanlardan söz edilmiştir. Bir kısmında (n=5, %15.15) öğretmenlerin, bir kısmında (n=2, %6.06) öğretmen adaylarının ve bir kısmında (n=7, %21.21) dokümanların ve

katılımcıların (müfettiş (n=1), öğretmen (n=2), öğretim üyesi (n=1), Milli Eğitim personeli (n=1), okul yöneticisi (n=1), öğretmen, öğrenci, okul yöneticisi (n=1)) yer aldığı görülmüştür.

Tablo 9 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Yöntem Bakımından İncelenmesi I

Tür		n	Nicel	Nitel	Karma	Toplam	%		
			10	50	2	62	78.48		
Belirtilmiş			16.12	80.64	3.22	100			
	%								
Belirtilmemiş		n				17	21.51		
	%					100			
Model		n	Tarama	Genel Tarama	İlişkisel Tarama	Betimsel Tarama	Kaynak Tarama	Toplam	%
			18	2	4	8	2	34	43.03
Belirtilmiş			52.94	5.88	11.76	23.52	5.88	100	
	%								
Belirtilmemiş		n						45	56.96
	%							100	
Örneklm		n	Dok.	Öğrt.	Öğrt. Ady.	Dok., Katılımcı*	Toplam	%	
			19	5	2	7	33	41.77	
Çalışma Grubu			57.57	15.15	6.06	21.21	100		
	%								
Belirtilmemi		n					46	58.22	
	%						100		

*Müfettiş (1), öğretmen (2), öğretim üyesi(1), Milli Eğitim personeli (1), okul yöneticisi (1), öğretmen, öğrenci, okul yöneticisi (1).

Tablo 10 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Yöntem Bakımından İncelenmesi II

Geçerlik	Bilgi Var	n		%					
		18	22.78						
Güvenrlk	Bilgi Yok	61	77.21						
Veri Toplama Tekniği	Grş.	Ank, Grş., Dok.	Dok.	Grş. Dok.	Grş., Gzl., Dok.	Ank. Ölçk	Ank., Ölçk, Dok.	Belirtilmemiş	
		n	3	3	46	10	4	5	3
	%	4.05	4.05	62.16	13.51	5.40	6.75	4.05	6.32
Veri Analiz Yöntemi	Dok. Anlz.	Betimsel Analiz	İçerik Analizi	Betimsel ve İçerik Analizi	İstatistik ve İçerik Analizi	İstatistik ve İçerik Analizi	Belirtilmemiş		
		n	4	12	14	10	4	7	28
	%	7.84	23.52	27.45	19.60	7.84	13.72	35.44	

Karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çoğunluğunda (n=61, %77.21) geçerlik ve güvenilirlik ile ilgili bilgi yer almazken; sadece bir kısmında (n=18, %22.78) bu bilgiye yer verilmiştir. Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının küçük bir kısmında (n=5, %6.32) veri toplama tekniği belirtilmemiştir. Veri toplama tekniği belirtilen çalışmaların büyük çoğunluğu (n=46, %62.16) doküman inceleme, ardından sırasıyla görüşme ve doküman (n=10, %13.51), anket ya da ölçek (n=5, %6.75), görüşme, gözlem ve doküman (n=4, %5.40), görüşme (n=3, %4.05), anket, görüşme ve doküman (n=3, %4.05), anket ya da ölçek ve doküman (n=3, %4.05) ile gerçekleştirilmiştir. Karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının bir kısmında (n=28, %35.44) veri analiz yöntemi belirtilmemiştir. Veri analiz yöntemi belirtilen çalışmalarda en çok (n=14, %27.45) içerik analizi, ardından sırasıyla betimsel analiz (n=12, %23.52), betimsel ve

içerik analizi (n=10, %19.60), istatistik (n=7, %13.72), doküman analizi (n=4, %7.84), istatistik ve içerik analizi (n=4, %7.84) kullanıldığı görülmektedir.

Araştırmanın beşinci alt amacı incelenen tezlerin bulgular bölümüne göre nasıl dağılım gösterdiğini belirlemektir. Tablo 11’de görüleceği gibi incelenen karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çoğunluğunda (n=69, %87.34) bulgular bölümü bulunurken, bir kısmında (n=10, %12.65) bulgular bölümü bulunmamaktadır. Genel olarak doküman inceleme yöntemi kullanılan çalışmalarda verilerin bulgular olarak da ele alındığı görülmektedir. Bu 10 karşılaştırmalı eğitim tez çalışmasında doküman inceleme yöntemi kullanıldığından, bulgular tez akışı içerisinde bu başlık kullanılmadan verilmiştir. Bulgular bölümü olan çalışmalar incelendiğinde çalışmaların yarısından fazlasında (n=42, %60.86) araştırma amaçları doğrultusunda düzenlendiği ve bir kısmında (n=27, %39.13) araştırma amaçlarından bağımsız olarak düzenlendiği görülmektedir.

Tablo 11 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Bulgular Bakımından İncelenmesi

Konu		n	%
Bulgular Bölümü	Var	69	87.34
	Yok	10	12.65
Bulgular Araştırma Amaçlarına Göre	Düzenlenmiş	42	60.86
	Düzenlenmemiş	27	39.13

Tablo 12 – Karşılaştırmalı Eğitim Tezlerinin Sonuç ve Öneriler Bakımından İncelenmesi

Konu		n	%
Sonuç Bölümü	Var	79	100
	Yok	-	-
Sonuçlar – Amaçlar	Tutarlı	30	37.97
	Tutarlı Değil	49	62.02
Öneriler Kısmı	Var	76	96.20
	Yok	3	3.79
Sonuçlar – Öneriler	Tutarlı	26	34.21
	Tutarlı Değil	50	65.78
Öneriler	Araştırmacılara Yönelik	3	3.94
	Hem Uygulamaya Hem Araştırmacılara Yönelik	16	21.05
	Sadece Öneriler	57	75.00

Araştırmanın altıncı alt amacı incelenen tezlerde sonuç ve öneriler bölümünün nasıl düzenlendiği, sonuçların araştırma amaçlarıyla tutarlılık gösterip göstermediği, önerilerin sonuçlarla tutarlılık gösterip göstermediği, araştırmacılara ve uygulayıcılara yönelik önerilere yer verilip verilmediği ve tüm bunların nasıl dağılım gösterdiği ile ilgili bir sorudan oluşmaktadır. Tablo 12’de görüleceği gibi karşılaştırmalı eğitim tezlerinin hepsi olması gerektiği gibi sonuç bölümü içermektedir. Sonuç bölümleri incelendiğinde, çalışmaların bir kısmında (n=30, %37.97) bulguların amaçlara göre düzenlenmediği görülürken, bir kısmında ise (n=49, %62.02) bulguların amaçlar doğrultusunda düzenlendiği görülmektedir. Karşılaştırmalı eğitim tez çalışmalarının tamamına yakınında (n=76, %96.20) öneriler kısmı varken, küçük bir kısmında (n=3, %3.79) öneriler kısmı bulunmamaktadır. Öneriler kısmı bulunan karşılaştırmalı eğitim tez çalışmalarının bir kısmında (n=26, %34.21) öneriler sonuçlar doğrultusunda, çoğunluğunda (n=50, %65.78) öneriler sonuçlardan bağımsız olarak oluşturulmuştur. Öneriler kısmı bulunan karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının küçük bir kısmında (n=3, %3.94) araştırmacılara dönük önerilere yer verilirken, bir kısmında (n=16, %21.05) hem uygulamaya

hem de araştırmacılara dönük önerilere yer verilmiştir. Çalışmaların dörtte üçünde (n=57, %75.00) ise uygulamaya dönük ya da araştırmacılara dönük ayrımı yapılmadan sadece önerilere yer verilmiştir.

Araştırmanın yedinci alt amacı tüm bu bulgular ışığında değişen zamanın karşılaştırmalı eğitime yansımalarının nasıl olduğunu ve değişen ihtiyaçların karşılaştırmalı eğitim çalışmalarını nasıl şekillendirdiğini belirlemektir. Buna göre, değişen zamanın karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının sayısında artışla sonuçlandığı, karşılaştırma yapılan ülkelerin sayısında ve karşılaştırma yapılan konularda artış olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle karşılaştırmalı eğitim konuları göz önünde bulundurulduğunda öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi, eğitim programları gibi başlıklar altında toplanabilecek olan konulardan en çok çalışılanın eğitim programları olduğu görülmektedir. Eğitim programları başlığı altında çalışılan müfredat, ders kitabı, eğitim programı, medya okuryazarlığı, dil öğretimi, mesleki gelişim gibi konular karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının da değişen ihtiyaçlar çerçevesinde şekillendiğinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Sonuçlar, Tartışma ve Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde araştırma bulguları doğrultusunda ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmiş, elde edilen bulgular tartışılmış ve sonuçlara dayalı öneriler oluşturulmuştur. Tüm bunlar araştırmanın alt amaçları göz önünde bulundurularak sırasıyla verilmiştir. Araştırmanın birinci alt amacı karşılaştırmalı eğitim kapsamında tamamlanan tezlerin gerçekleştirildikleri üniversitelere, düzeylere, bilim dallarına, yıllara, tezlere danışmanlık yapan öğretim üyelerine, karşılaştırma yapılan konulara ve ülkelere, başlıklarına göre dağılımını incelemektir. Araştırma bulgularına göre 2010-2016 yılları arasında karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışmalarının toplam 33 üniversitede gerçekleştiği görülmektedir. En çok karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışması Gazi Üniversitesi'nde gerçekleştirilmiştir. Ankara Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi en çok karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışması yapılan üniversiteler sıralamasında ikinci ve üçüncü sırada yer almaktadır. Toplam 79 karşılaştırmalı eğitim lisansüstü çalışmasının büyük çoğunluğu yüksek lisans, bir kısmı doktora ve sadece bir tanesi sanatta yeterlik düzeyindedir. Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasında da tezlerin ağırlıklı olarak yüksek lisans düzeyinde gerçekleştiği görülmektedir. Ancak Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmalarını gerçekleştirdikleri 2001-2009 yılları arasında doktora düzeyinde 9 karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleşirken; 2010-2016 yılları arasında doktora düzeyinde gerçekleşen karşılaştırmalı eğitim tez sayısı 29'a yükseldiği için, doktora düzeyinde niceliksel bir artış olduğu söylenebilir. Bu durumun nedeni karşılaştırmalı eğitime verilen önemin değişen dünya koşullarından kaynaklı olarak daha da artması ve bunun sonucunda alanda daha ciddi çalışmalar yapılma gereksiniminin ortaya çıkmış olması olabilir.

Araştırma bulgularına göre en çok karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen bilim dalları Eğitim Programları ve Eğitim Yönetimi'dir. Ardından Coğrafya Eğitimi ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği gelmektedir. Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasının bulgularına göre de en çok karşılaştırma yapılan alan ilköğretim olarak ortaya çıkmıştır. Araştırma bulgularına göre 2010 yılı en çok karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen yıl olmuştur. 2012 yılı ve 2015 yılı ikinci ve üçüncü en çok karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleştirilen yıllardır. 2010-2016 yılları arasında toplam 79 karşılaştırmalı eğitim tez çalışması gerçekleşmiştir. Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasını gerçekleştirdikleri 2001-2009 yıl aralığında ise 54 çalışma bulunmaktadır. Buna göre son yıllarda karşılaştırmalı eğitim çalışmalarına daha çok ilgi duyulduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni küreselleşmenin bir sonucu olarak ülkelerin birbiriyle daha çok etkileşime girmesi, uluslar arası sınavlardaki sıralamaların ölçüt alınarak üst sıralarda yer alan ülkelerin eğitimine ilişkin olgulara daha çok merak duyulması olabilir.

Araştırma bulgularına göre karşılaştırmalı eğitim tez çalışmalarının yarısından çoğuna unvanı profesör doktor olan öğretim üyesi danışmanlık yapmıştır. Tezlerin çok küçük bir kısmına öğretim görevlisi doktor danışmanlık yapmıştır. Araştırma bulgularına göre karşılaştırma yapılan konuya göre tezleri öğretmen yetiştirme, eğitim yönetimi, eğitim programı ve diğer olarak 4 ana başlık altında toplamak mümkündür. Eğitim programlarının en çok karşılaştırma yapılan konu olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni eğitimde başarıyı artırabilmek için reçete arayışı olabilir. Araştırma bulgularına göre tezlerin neredeyse hepsinin başlığınan karşılaştırmalı eğitim çalışması olduğu anlaşılmaktadır.

Tezlerin büyük çoğunluğunda karşılaştırma yapılan ülke başlıkta verilmektedir. Tezlerin tamamına yakınında konu başlıkta ifade edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre 2010-2016 yılları arasında gerçekleşen karşılaştırmalı eğitim tezlerinde karşılaştırma yapılan 40 ülkenin adı geçmektedir. İngiltere, Amerika, Almanya ve Finlandiya'nın en çok karşılaştırma yapılan ülke olarak tercih edildiği görülmektedir. Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) ve Çubukçu ve diğerlerinin (2016) çalışmasında da en çok karşılaştırma yapılan ülkelerin İngiltere, Almanya ve Fransa olarak AB ülkeleri olduğu görülmektedir. Amerika'yla karşılaştırma yapılan 2 çalışma bulunduğu görülmektedir. Bu çalışma bulgularına göre ise Amerika en çok karşılaştırma yapılan ülkeler arasında yer almaktadır. Fransa, Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasında en çok karşılaştırma yapılan ülkeler arasında yer alırken; bu çalışma bulgularına göre Fransa'yla karşılaştırma yapılan 2 çalışma bulunmaktadır. Tüm bunlar ışığında; karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının durumunu ortaya koyan bu tür değerlendirme araştırmalarının, alandaki eksikliklerin belirlenmesi, fazla çalışma yapılan alanlara ise vurgu yapması bakımından yol gösterici olduğu sonucu çıkarılabilir. Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasında Finlandiya'yla karşılaştırma yapılan 2 çalışma yer alırken, bu çalışma bulgularına göre Finlandiya en çok karşılaştırma yapılan ülkeler arasındadır. Bu durumun nedeni Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasının bulgularından faydalanılmış olma olasılığı olabileceği gibi Finlandiya eğitim sistemindeki başarılar da olabilir. Liu ve Dervin (2017) Finlandiya'nın PISA'da üst sıralarda yer almasından dolayı birçok araştırmacının bu ülkeyi incelemesine neden olduğunu belirtmektedir. Karşılaştırmalı eğitim, eğitimsel başarı gibi tüm ülkelerin ortak sorunu olan konulara çözüm önerisi getirme eğilimindedir. Bu bağlamda uluslararası eğitim ağı oluşmasına katkı sağlayan OECD'nin gerçekleştirdiği sınavlar, uluslara başarının anahtarı konusunda yol gösterici olmaktadır. Elbette eğitimdeki başarının reçetesini bulmak mümkün değildir. Ancak başarılı olan ülkelerin hangi yolları izledikleri, neler yaptıkları ya da yapmadıkları başarısız ülkeler açısından öğretici olabileceğinden Finlandiya'nın en çok karşılaştırma yapılan ülkeler arasında yer aldığı düşünülmektedir.

Araştırmanın ikinci alt amacı karşılaştırmalı eğitim tezlerinin karşılaştırmalı eğitim yaklaşımına göre nasıl dağılım gösterdiğini ortaya koymaktır. Araştırma bulgularına göre tez çalışmalarının büyük çoğunluğunda kullanılan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımının ne olduğu belirtilmemektedir. Çubukçu ve diğerlerinin (2016) bulguları da bu araştırma bulgusuyla benzerlik göstermektedir. Diğer yandan karşılaştırmalı eğitim yaklaşımı belirtilen tezlerde en çok yatay yaklaşımın kullanıldığı ve ikinci en çok kullanılan yaklaşımın ise yatay ve dikey olduğu görülmektedir. Çubukçu ve diğerlerinin (2016) çalışmasında da en çok kullanılan yaklaşım yatay yaklaşımdır. Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışmasında da en çok kullanılan yaklaşım dikey ve yatay iken en çok kullanılan ikinci yaklaşımın yatay olduğu ortaya çıkmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt amacı incelenen tezlerin amaca, alt amaçlara ve aralarındaki ilişkiye göre dağılımının nasıl olduğunu belirlemektir. Araştırma bulgularına göre tezlerin büyük çoğunluğunda tezin amacının belirtildiği görülmektedir. Tezlerin çoğunluğunda alt amaçların olduğu görülürken, alt amaçları olan tezlerin neredeyse tamamının alt amaçlarının amaçlarla ilgili olduğu görülmektedir. Genel olarak tezlerin, özel olarak her hangi bir araştırmanın amacının ve alt amaçlarının bulunması kritik derecede önemlidir. Bu bağlamda amacı ve alt amacı olmayan karşılaştırmalı eğitim tezlerle ilgili yorum yapmak zor görünmektedir.

Araştırmanın dördüncü alt amacı incelenen tezlerin yöntem bölümünün özelliklerine göre dağılımının nasıl olduğunu belirlemektir. Araştırma bulgularına göre tezlerin çoğunluğunun türü belirtilmiştir. Türü belirtilen tezlerin büyük çoğunluğunun nitel olarak gerçekleştirildiği görülmektedir. Çubukçu ve diğerlerinin (2016) bulguları da bu araştırma ile paralellik göstermektedir. Tezlerin yarısından fazlasında model belirtilmiştir. Modeli belli olan tezlerin yarıya yakınında tarama modelinin kullanıldığı görülmektedir. Örneklem-çalışma grubu tezlerin yaklaşık üçte birinde belirtilmiştir. Örneklem-çalışma grubu belirtilen tezlerin yarısından fazlasında bu başlık altında dokümanlardan söz edilmektedir. Örneklem-çalışma grubu başlığı altındaki sıklık sıralaması doküman ve katılımcılar, öğretmenler, öğretmen adayları şeklinde devam etmektedir. Karşılaştırmalı eğitim tezlerinin yaklaşık dörtte birinde geçerlik ve güvenilirlikle ilgili bilgi yer almaktadır. Veri analiz yöntemi tezlerin yarısından çoğunda belirtilmiştir. En çok kullanılan veri analiz yöntemi betimsel analiz olurken; içerik

analizi, betimsel ve içerik analizi bu sıralamayı takip etmektedir. Veri toplama tekniği karşılaştırmalı eğitim tezlerinin büyük çoğunluğunda belirtilmiştir. En çok kullanılan veri toplama tekniği doküman inceleme olmuştur. Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) ve Çubukçu ve diğerlerinin (2016) çalışmalarında da en çok tercih edilen veri toplama tekniğinin doküman inceleme olduğu görülmektedir.

Araştırmanın beşinci alt amacı incelenen karşılaştırmalı eğitim tezlerinin bulgular bölümüne göre nasıl dağılım gösterdiğini belirlemektir. Araştırma bulgularına göre tezlerin çoğunluğunda bulgular bölümünün bulunduğu görülmektedir. Tezlerin yarıya yakınında bulgular bölümü araştırma amaçları doğrultusunda düzenlenmiştir. Bir araştırmada bulgular, söz konusu çalışmanın alana katkısını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda araştırmanın olmazsa olmazlarından biridir. Bulgular bölümü olmayan karşılaştırmalı eğitim tez çalışmalarıyla ilgili de yorum yapmakta zor görünmektedir.

Araştırmanın altıncı alt amacı incelenen tezlerin sonuç ve öneriler bölümlerine göre dağılımının nasıl olduğunu belirlemektir. Araştırma bulgularına göre tezlerin hepsinin sonuç bölümü içerdiği görülmektedir. Çalışmaların yarısından fazlasında sonuç bölümünün amaçlar doğrultusunda düzenlenmediği saptanmıştır. Tezlerin tamamına yakınında öneriler bölümü yer almaktadır. Tezlerin neredeyse üçte ikisinde öneriler sonuçlardan bağımsız olarak yazılmıştır. Tezlerin çoğunluğunda araştırmacılara ya da uygulamaya dönük önerilerden ziyade sadece öneriler başlığı altında öneriler yer almaktadır.

Araştırmanın yedinci alt amacı tüm bu bulgular ışığında değişen zamanın karşılaştırmalı eğitime yansımalarının nasıl olduğunu ve değişen ihtiyaçların karşılaştırmalı eğitim çalışmalarını nasıl şekillendirdiğini belirlemektir. Araştırma bulguları ve Tatlı ve Adıgüzel'in (2012) çalışması da göz önünde bulundurulduğunda değişen zamanın karşılaştırmalı eğitim çalışmalarında nicel bakımından artışa neden olduğu söylenebilir. Ayrıca karşılaştırma yapılan ülkelerin artması, karşılaştırma konularının çeşitlenmesi, doktora düzeyinde çalışmalarda artış olması karşılaştırmalı eğitim çalışmaları adına olumlu gelişmeler olarak kabul edilebilir.

Araştırma sonuçları göz önünde bulundurulduğunda şu öneriler getirilebilir: Sanatta yeterlik alanında gerçekleştirilecek olan karşılaştırmalı eğitim çalışmalarının bu alanın zenginleşmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Karşılaştırma konusu olarak eğitim sistemimizdeki sorunların seçilmesi ve çözüm önerileri üretilmesine yönelik çalışmaların yapılmasının daha etkili sonuçlar ortaya çıkarabileceği düşünülmektedir. Karşılaştırmalı eğitimi konusu olarak yükseköğretim düzeyinde öğretmen yetiştirmeyle ilgili çalışmalara rastlanırken doğrudan yükseköğretim sistemini ele alan lisansüstü çalışmalara rastlanamamıştır. Bu nedenle bu konuda yapılacak olan çalışmaların alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışmaların tez yazım kılavuzlarına ve bir araştırmanın temel olarak içermesi gereken öğelere dikkat edilerek yazılmasının niteliklerini olumlu bir şekilde etkileyeceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Akın, U. (2012). Okul yöneticilerinin seçimi ve yerleştirilmesi: Türkiye ve seçilmiş ülkelerden farklı uygulamalar ve karşılaştırmaları. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 1-30. DOI:<http://dx.doi.org/10.11616/AbantSbe>.
- Altıntaş, S. & Görgeç, İ. (2014). Comparative analysis of the mathematic curriculums of Turkey and South Korea. *NWSA Education Sciences*, 9(2), 191-216. DOI: 10.12739/NWSA.2014.9.2.1C0614
- Ayrangöl, Z. & Tekdere, M. (2014). Türkiye ve OECD ülkelerinde yapılan eğitim harcamalarının karşılaştırmalı analizi. *LAÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 1-30. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/euljss/article/view/5000091841/5000085611> adresinden 08.07.2017 tarihinde alınmıştır.
- Balodimas-Bartolomei, A. (2016). Comparative and international education in teacher training programs: The case of North Park University in Chicago. *Forum of International Research in Education*, 3(1), 6-22. <https://eric.ed.gov/?id=EJ1132876> adresinden 07.07.2017 tarihinden alınmıştır.

- Bernasconi, A. & Celis, S. (2017). Higher education reforms: Latin America in comparative perspective. *Education Policy Analysis Archives*, 25(67/73), 1-15. DOI: <http://dx.doi.org/10.14507/epaa.25.3240>
- Bray, M., Adamson, B. & Mason, M. (2014). Introduction. In M. Bray, B. Adamson & M. Mason (Eds). *Comparative education research, approaches and methods*. Hong Kong: Springer.
- Boztaş, K. & Er, K.O. (2012). İsveç eğitim sistemi ve denetim yapısına genel bir bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(2), 15-31. DOI:10.1501/Egifak_0000001251
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2005). *Research methods in education*. Taylor&Francis e-library. [Adobe Digital Version].
- Çubukçu, Z., Yılmaz, B.Y. & İnci, T. (2016). Karşılaştırmalı eğitim programları araştırma eğilimlerinin belirlenmesi – bir içerik analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(1), 446-468. http://www.tekedergisi.com/Makaleler/1791585969_25y%C4%B1lmaz.pdf adresinden 07.07.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Delibaş, H. & Babadoğan, C. (2009). A comparison of biology teacher education programs in Germany, England and Turkey. *Elementary Education Online*, 8(2), 556-566. <http://dergipark.gov.tr/cusosbil/issue/4383/60176> adresinden 09.07.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim*. Ankara: Pegem.
- Erdoğan, İ. (1998). *Karşılaştırmalı eğitim: Çağdaş eğitim sistemleri*. İstanbul: Sistem.
- Erdoğan, İ. (2003). Karşılaştırmalı eğitim: Türk Eğitim Bilimleri çalışmaları içinde önemsenmesi gereken bir alan. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(3), 1-14. <http://www.tebd.gazi.edu.tr/index.php/tebd/article/view/143> adresinden 03.03.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Gay, L. R., Mills, G.E. & Airasian, P. W. (2012). *Educational research: Competencies for analysis and applications*. New Jersey: Pearson.
- Georgakis, S. & Graham, J. (2016). From comparative education to comparative pedagogy: A physical education case study. *International Journal of Comparative Perspectives*, 15(1), 105-115. <https://openjournals.library.sydney.edu.au/index.php/IEJ/article/viewFile/10447/10400> adresinden 09.07.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınevi.
- Liu, H. & Dervin, F. (2017). Education is a life marathon rather than a hundred-meter race: Chinese ‘folk’ comparative education discourses on Finnish education. *Compare: A Journal of Comparative and International Education*, 47(4), 529-544. <http://dx.doi.org/10.1080/03057925.2016.1257351>
- Maadad, N. & Rodwell, G. (2016). Whose history and who is denied? Politics and the history curriculum in Lebanon and Australia. *International Education Journal: Comparative Perspectives*, 15(4), 86-99. <https://openjournals.library.sydney.edu.au/index.php/IEJ/article/view/7810> adresinden 08.07.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Marginson, S. & Mollis, M. (1999). Comparing national education systems in the global era. *Australian Universities' Review*, 42, 53-63. <http://search.informit.com.au/documentSummary;dn=200104409;res=IELAPA;type=pdf> adresinden 07.07.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Noah, M. & Jennifer, A.J. (2013). Methodological issues in comparative education studies: An exploration of the approaches of Kandel and Holmes. *Journal of Educational Review*, 6(3),

- 349-356. <http://eds.b.ebscohost.com/eds/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=52a4295b-7e93-4cc7-bed2-04fee1a3ae04%40sessionmgr102> adresinden 09.07.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Philips, D. (2006). Comparative education: Method. *Research in Comparative and International Education*, 1(4), 304-319. DOI:<https://doi.org/10.2304/rcie.2006.1.4.304>
- Shalimov, P. (1997). Comparative education and the world crisis in education. *The Annual Reports on Educational Science*, 74, 163-179. https://eprints.lib.hokudai.ac.jp/dspace/bitstream/2115/29547/1/74_P163-179.pdf adresinden 08.07.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Tatlı, S. & Adıgüzel, O.C. (2012). Türkiye’de lisansüstü karşılaştırmalı eğitim tezlerinin çok boyutlu bir incelemesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 143-150. <http://sbd.dergi.anadolu.edu.tr/yonetim/icerik/makaleler/972-published.pdf> adresinden 11.03.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Trethewey, A.R. (2011). *Introducing comparative education*. Oxford: Pergamon Press.
- Türkoğlu, A. (1998). *Karşılaştırmalı eğitim. Dünya ülkelerinden örneklerle*. Adana: Baki Kitapevi.
- Ültanır, G. (2000). *Karşılaştırmalı eğitim bilimi: Kuram ve teknikler*. Ankara: Eylül Kitap ve Yayınevi.
- Wilson, D.N. (2003). The future of comparative and international education in a globalised world. In M.Bray (Ed.) *Comparative education: Continuing traditions, new challenges, and new paradigms*. Dordrecht: Springer.